

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ, ПОЛІТИЧНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ НАЦІОНАЛЬНОГО ТА МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ УЧАСНИКІВ
П'ЯТОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Полтава 2026

УДК 32+332]:342.25(062)
С 69

Рекомендовано до видання ученою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка 27 квітня 2026 р., протокол № 11.

Редакційна колегія

- Степаненко С. В.** – кандидат економічних наук, доцент,
головний редактор
- Яковенко Л. І.** – доктор економічних наук, професор
- Непокупна Т. А.** – кандидат економічних наук, доцент
- Шевченко Б. О.** – кандидат економічних наук, доцент
- Сакало О. Є.** – кандидат історичних наук, доцент

Рецензенти

- Кравченко П. А.** – доктор філософських наук, професор
- Шаравара Р. І.** – кандидат економічних наук, доцент

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за їх зміст і форму викладення, наведені факти та статистичні дані.

Соціально-економічні, політичні та гуманітарні виміри національного та місцевого розвитку : зб. наук. ст. учасників п'ятої всеукраїнської наук.-практ. конф. / редкол. : С. В. Степаненко (голова ред.) та ін. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка , 2026. 297 с.

До збірника увійшли статті докторів, кандидатів наук, викладачів, магістрантів, студентів. На основі міждисциплінарного підходу розглянуто широкий спектр питань соціально-економічного, політичного та гуманітарного розвитку на національному та місцевому рівні.

УДК 32+332]:342.25(062)
С 69

БІЛОУСОВА Т. П., старший викладач

Херсонський державний аграрно-економічний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОЇ РИНКОВОЇ РІВНОВАГИ

Сучасний розвиток світової економіки супроводжується глибокими трансформаційними процесами, що охоплюють інституційну, технологічну та ринкову сфери. В умовах глобалізації, цифровізації та нестабільності економічного середовища особливого значення набуває формування ефективної національної моделі економічного розвитку. Ключовим елементом такої моделі є забезпечення ринкової рівноваги та її стійкості як основи стабільного функціонування економіки.

Проблематика економічного розвитку традиційно розглядається у межах різних теоретичних підходів, серед яких важливе місце займає теорія загальної економічної рівноваги. Сучасні моделі загальної рівноваги поділяються на обчислювані (CGE) та динамічні стохастичні (DSGE), кожен з яких мають свої переваги та обмеження у прикладних дослідженнях [1, с. 40]. Обчислювані моделі загальної рівноваги дозволяють оцінювати вплив економічної політики та зовнішніх факторів на національну економіку через систему взаємопов'язаних ринків. Динамічні стохастичні моделі, у свою чергу, забезпечують аналіз макроекономічної динаміки з урахуванням часових лагів, очікувань економічних агентів та випадкових шоків. Водночас у дослідженнях щодо стійкості ринкової рівноваги [2, с. 239] доведено, що класичне уявлення про рівновагу як статичний стан є обмеженим. Рівновага має динамічний характер і залежить від параметрів системи, зокрема швидкості адаптації попиту і пропозиції, а також зовнішніх впливів. Особливо важливим є висновок про те, що навіть у межах загальної рівноваги не існує універсальних умов, які

гарантують її єдиність і стійкість. Це ускладнює прогнозування економічних процесів і вимагає використання більш складних математичних моделей.

Національна модель економічного розвитку є складною системою взаємодії економічних агентів, ринків та інституцій. У сучасних умовах її трансформація відбувається під впливом кількох ключових чинників.

Першим напрямом є перехід до інноваційної економіки, що передбачає активне використання знань, технологій та людського капіталу. У цьому контексті математичні моделі, зокрема моделі загальної рівноваги, виступають важливим інструментом аналізу та прогнозування економічних процесів.

Другим напрямом є цифровізація економіки, яка змінює механізми взаємодії між економічними агентами та прискорює процеси встановлення рівноваги. Водночас цифрове середовище підвищує волатильність ринків, що робить проблему стійкості рівноваги ще більш актуальною.

Третім важливим аспектом є застосування моделей загальної економічної рівноваги для аналізу трансформаційних процесів. Як показано у дослідженнях автора [1, с. 41], обчислювані моделі загальної рівноваги доцільно використовувати для оцінки структурних змін та впливу економічної політики, тоді як динамічні стохастичні моделі є ефективними для аналізу макроекономічної нестабільності та прогнозування. Моделі CGE, DSGE та ринкової рівноваги слід застосовувати комплексно для аналізу структурних змін, прогнозування й стійкості економіки.

Четвертим напрямом трансформації є забезпечення стійкості ринкової рівноваги. Як показано у роботі [2, с. 243], ринкова рівновага не є фіксованою точкою, а виступає результатом динамічної взаємодії попиту та пропозиції. При цьому можливі різні сценарії розвитку: збіжність до рівноваги; коливальні процеси; розходження системи (нестійкість).

Ці результати мають важливе значення для формування економічної політики. Зокрема, державне регулювання повинно бути спрямоване не лише на досягнення рівноваги, але й на забезпечення її стійкості.

П'ятим напрямом є інтеграція у світову економіку, яка посилює вплив зовнішніх шоків. У таких умовах використання моделей загальної рівноваги дозволяє оцінювати наслідки змін у міжнародному середовищі та формувати ефективні стратегії адаптації. Крім того, важливим є врахування обмежень моделей. Як зазначено у дослідженнях [1, с. 241], навіть сучасні моделі загальної рівноваги не забезпечують універсальних умов стабільності, що вимагає критичного підходу до їх використання.

Отже, трансформація національної моделі економічного розвитку є складним багаторівневим процесом, що передбачає поєднання інституційних, технологічних та ринкових змін. Інтеграція підходів теорії загальної економічної рівноваги та динамічного аналізу ринкової рівноваги дозволяє:

- підвищити точність економічного прогнозування;
- оцінити вплив внутрішніх і зовнішніх факторів;
- забезпечити стійкість економічної системи.

Результати досліджень свідчать, що ефективна національна модель розвитку повинна враховувати динамічний характер рівноваги, а також обмеження існуючих моделей. Це створює підґрунтя для формування адаптивної, стійкої та конкурентоспроможної економіки в умовах глобальних викликів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bilousova, T. General economic equilibrium models. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2024. № 20. С. 38-42. DOI : <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.4>
2. Bilousova T. A. study of the market of three interchangeable goods for sustainability. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Технічні науки. 2025. № 1. С. 237–244. DOI : <https://doi.org/10.32782/tnv-tech.2025.1.23>.

Шевченко Б. О., Різуненко А. М. СОЦІАЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ І ГРОМАД.....	139
Ільченко С. В. ГРИЦЬКО ДУГЕЛЬНИЙ – ІНЖЕНЕР, ОФІЦЕР, ПАТРІОТ.....	143
Школяр С. П., Жамардій В. О. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ТРАНСФЕРУ ФІТНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ.....	149
Рибіна Л. О., Горлач Ю. В. РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙСЬКОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ ГРОМАД ПРИФРОНТОВОЇ ЗОНИ).....	156
Непокупна Т. А., Долгов В. А. СТРАТЕГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	161
Непокупна Т. А., Гетало І. С. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ НАСЕЛЕННЯ.....	165
Білоусова Т. П. ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОЇ РИНКОВОЇ РІВНОВАГИ.....	168
Непокупна Т. А., Зюмкін В. В. СОЦІАЛЬНА СФЕРА ЯК ОБ'ЄКТ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	174
Ситюк Р. О. ЯПОНСЬКИЙ ПОДАТОК НА ПРОЖИВАННЯ ТА ПОЖЕРТВА НА ПОДАТОК З РІДНОГО МІСТА – ДОСВІД ДЛЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.....	175
Венгрин Д. В. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЬКОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	180

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ,
ПОЛІТИЧНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ТА МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ**

*ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ
УЧАСНИКІВ П'ЯТОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ*

У авторській редакції

Відповідальний за випуск

С. В. Степаненко, кандидат економічних наук,
доцент, завідувач кафедри політекономії
ПНПУ імені В. Г. Короленка

Комп'ютерна верстка

О. О. Годзь